

God härskare och onda rådgivare

Det finns otaliga myter om den gode kungen som är omgiven av onda rådgivare. Lösningen i dessa myter är alltid att hitta ett sätt att ta sig förbi rådgivarna och nå ända fram till kungen med sanningen. Bara han verkligen inser hur det ligger till kommer han att regera rätt. Idag är denna myt starkare än nånsin.

De parlamentariker, ledamöter, ministrar som representerar demokratin, de behöver få fakta. De behöver få veta hur det egentligen är. De behöver få veta hur folk faktiskt tänker. Bara vi lyckas ta oss förbi mediabus och oävna nyhetsredaktörer så kommer demokratin till slut att segra. Bara ledamöterna inser vad som behöver göras. Bara vi når fram.

För det är alltid någon annan som regerar. Det finns någon längst därinne som faktiskt har makten att förändra. Bara vi når in. Ända in. Med fakta. Med bevis. Dit in. Innanför.

Per Herngren

5 december 2011, version 0.1

Fakta som flykt från befrielse - politik som träning

Otto: Det är lätt att tro att kunskap är något vi förvärvar och förvarar i vårt inre. Vi lär oss något, sedan kan vi det; -"Jaha, nu vet jag det." Men många typer av kunskap är en kontinuerlig improvisation, där förutsättningarna förändras hela tiden och vi måste ständigt träna. Vad är relationen mellan träning och kunskap? Hur blir vi bättre på motstånd?

Per: Hmm, vetande görs gärna till flykt från kunskap. Kunskap ersätts med att veta. Känna till. Vara informerad. Vara medveten och upplyst. *Vetandet* blir

träning i att vara åskådare istället för deltagare.

Kunskap är mer beroende av träning än att veta och vara informerad. En kompis vet "allt" om italiensk fotboll, men hen kan inte spela italiensk fotboll. Flera av de som spelar italiensk fotboll vet antagligen mindre än min vän. Men de kan spela.

Skolor och universitet fastnar ibland i överföringspedagogik. Information och vetande ska överföras från läroböcker och lärare in i studenter och elever. Eleverna görs till arkiv. Men varför då? Vad är det för fel med att förvara information i böcker och på internet? Hjärnan behöver vi använda till annat.

Politik som överföring av fakta

Även politisk aktivism tenderar att ramla in i överföring. Överföring av fakta och information ersätter testande och experimenterande med nya system. Fakta ska föras över till så många som möjligt. Helst till sådana som för vidare informationen till andra. Sådant fokus på vetande genererar informationsöverflöd och informationsstress. Vetandet blir hinder för politisk förändring.

Så som universitet och skolor ibland använder fakta som flykt från kunnande kan även aktivism fly in i fakta och information. Fakta blir flykt från befrielse.

Medvetandegörande är en del av medelklassens produktion av sig själv. Medelklassen skapar sig själv genom att vara medveten – till skillnad från över- och underklass. Ekologiska kläder, fairtradechoklad, klimatsmart resande, Palestina, Afrika, hbtq, utnyttjas för att producera medelklass, medvetna om vad det är som pågår. Upplysta som gärna upplyser de oupplysta.

Politik som träning

För Mohandas Gandhi var ickevåldsträning en nödvändig del av samhällsförändring. Samhällsförändring består av träning och experimenterande. Vi tränar politisk förändring. Träning är inte ett instrument för politisk förändring, träning leder inte till politisk förändring. Träning är politisk

Boka kurs

[Beställ ickevåldsträning till er organisation.](#)

Hur blir träning i ickevåld och civilkurage del av

förändring. Politisk förändring är att lära av varandra: härma och uppfinna, pröva och öva.

organisationens arbete
och liv?

Politisk förändring är inte väsensskilt från fotbollslag, salsadansare eller teatergrupper. Politik är övning, övning och ännu mer övning. Och det är övning i samspel, inbördes hjälp, inte övning i att själv bli duktig.

Per Herngren och Otto von Busch

2014 08 12, version 0.1

Texten är ett utkast till boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).

Materialism eller realism

Vetenskap, myt, andlighet, filosofi, mystik, fundamentalism gör ibland påståenden om världen som om själva påståendet inte skulle vara del av verkligheten.

- 'Verkligheten finns.'
- 'Det finns något övernaturligt.'
- 'Det finns en verklighet oberoende av språket.'
- 'Vi kan inte veta något annat än vår upplevelse av omvärlden.'
- 'Vi kan göra sanna påståenden om omvärlden.'
- 'Det är vetenskapligt belagt.'
- 'Det som står i koranen/bibeln är sant.'

Sådana påståenden sätter sig gärna i ett torn över verkligheten. Då slipper de göra motstånd. De betraktar verkligheten som utomstående domare. Eller ibland som instängd domare med världen utanför. Inre mot det yttre.

Representera verkligheten

Vetenskap, filosofi och religion förväntas ibland avgöra det verkliga istället för att förverkliga. De förväntas representera en annan verkligare verklighet. Världsbilden blir aningen paranoid. De paranoida är ofta förvirrade av den där omvärlden eller också vet de precis hur den är. Den som använder ordet verklighet ofta är med stor säkerhet paranoid. Skeptisk eller tvärsäker. Den vill inte riktigt delta, den vill gärna sätta sig över.

Påståenden om den där världen någon annanstans krockar aldrig med stenar, duvor eller andra påståenden. Inga konflikter. Conflictus är latin och betyder kollision. Här bör vi undvika att reducera konflikt till negation, motsättning, opposition eller frontalkrock. Varför köra rakt in i varandra? Konflikt är mer gripa in, intervention, knuffa/s undan, ta plats.

Realismen som övernaturlig

Ett språk, en filosofi, en andlighet, en gud som inte knuffas, inte tar plats, som inte är rumslig eller materiell blir över-naturlig. Och därmed spekulativ. Specula är latin och betyder utsiktstorn. Däruppe i tornet avfärdas andra påståenden som ovetenskapliga, obevisade, mysticism, postmoderna, positivistiska, ologiska, okristna, villolära, västerländska eller något annat lägre.

Uppe i tornet får vi ingen dans, inga krockar, inga synkoper. Vare sig resonans eller dissonans hörs däruppe.

Upphöjande av seende och insikt

Att sätta klarheten och seendet över motstånd, vibrationer, dans, samtal, lyssnande och andra materialiseringar kommer från platonism och gnosticism. Klarseendet har sedan dess skapat märkliga motsägelser. Medvetande ses som ickemateriellt och högre än det materiella. Eller den skenbara motsägelsen när realism hävdar verkligheten där utanför. Vilket blir att återskapa den karikatyr man polemiserar mot: att man bara skulle ha tillgång till den subjektiva upplevelsen eller bara till språket. Vetenskap blir i vilket fall visshet. Världen ses som utanför människan. Beroende eller oberoende människan. Världen blir yttervärld till tankar och språk. Mysticism blir därmed förutsättning för

vetenskap. Världen blir tudelad.

Ande, gud, kultur, språk, filosofi, vetenskap eller civilisation skulle lida brist på natur och materialitet. De blir därmed övernaturliga, alternativt onaturliga. Men på något sätt ger det ickematerialiserade ändå liv till den livlösa materian. Materian ses annars som död, eller enbart som objekt. Liv blir något som tillförs den döda materian.

Förkroppsliga och materialisera

Att istället för att höja upp seendet, insikten till spekulationens torn kan vi klättra ner till jämlik kroppslighet. Samtal möter motstånd. Inte bara med andra samtal utan med andra materialiseringar. Samtal är materialisering och intensifiering. Samtal kan hamna i resonans med espresso, värk i lederna, duvor på torget och med krig långt bort.

Vi förlorar mycket om vi sätter upp vetenskapen, guden, matematiken, religionen, språket, kausaliteten, mekanisk determinism, realismen eller makten ensam uppe i ett spekulativt torn. Dansa med eller mot. Knuffas och känn skakningarna. Oförutsägbara saker kommer att hända. Låt stenar, vampyrer och filosofer tala. Värna jämlikheten. Lyssna. Du kommer inte i förväg veta vem som viker undan, vad som sätter fart. Det har aldrig funnits en ordning, ingen plan, ingen övergripande princip. Vi kan inte reducera allt till individer, individuella objekt, information, relationer, processer eller flöden. Det finns inget enkelt påstående som avgör eller förklarar alla möten och krockar. Därför är du bjuden att dansa med. Dansa något annat. Eller sätt dig ner och vila lite.

Per Herngren

2010, version 0.1.1

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Graham Harman, *Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics*, re.press, 2009.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.

Information hindrar tänkande - Erich Fromm

Tänkandet befrias genom att bli olydigt, menar socialpsykologen Erich Fromm. Det fria tänkandet är aktivt skapande. Och skapande är att uppfinna, att göra saker och ting annorlunda, inte som det brukar vara.

Det fria tänkandet gör sig olydigt mot auktoriteter och normer, mot det normala och mot sunt förnuft, och även mot sina egna upplevelser och erfarenheter. Tänkandet blir märkligt och queert snarare än självklart.

Information som vidskepelse

Aktivism frestas – som ibland universitet, utbildning och journalistik – att fastna i vad Erich Fromm menar är vidskepelse kring information. Föreställningen att mer information och fakta skulle få oss att begripa världen bättre och att mer information dessutom skulle leda till politisk förändring skapar vidskepelse. Skepelse är ett gammalt svenskt ord för skepnad. Överflöd av information får oss att uppfatta skepnader.

”methods used today which in effect further discourage original thinking. One is the emphasis on knowledge of facts, or I should rather say on information. The pathetic superstition prevails that by knowing more and more facts one arrives at knowledge of reality.” (Escape from freedom p 214)

Fixeringen vid information blir, enligt Fromm, en flykt från befrielse. Istället för att genom olydnad befria varandra från auktoritet, konformism och härskande slösar aktivister tid på att läsa och sprida information.

"Hundreds of scattered and unrelated facts are dumped into the heads ...; their time and energy are taken up by learning more and more facts so that there is little left for thinking." (Escape from freedom p 214)

Information och fakta som flykt från befrielse

Erich Fromm skrev sin bok om hur vi så gärna flyr olydnad och befrielse redan 1941, men boken är egentligen mer aktuell idag. Spridande av information på Facebook, tv och i tidningar fångslar aktivister i ofantliga mängder av fakta. Information blir ett sätt för aktivister att passivisera varandra, i tron att de egentligen engagerar varandra.

Resultatet blir antingen en cynisk maktrealism som är skeptisk mot grupper försök att faktiskt förverkliga befrielse. Denna cynism vänder sin frustration mot ledare, regeringar och andra aktivister. Den sprider avslöjande information om enskilda ledare, även från andra radikala grupper.

Eller så blir resultatet istället en entusiastisk idealism som gärna berättar succéhistorier om hur de fått träffa olika ledare, ex i Almedalen, som faktiskt lyssnade på vad de hade att säga. "Ifall bara vår information når fram så ..."

Båda dessa grupper använder information för att fly befrielse, fly olydnad. Informationen döljer lydnaden.

"The individual feels helplessly caught in a chaotic mass of data ... The result of this kind of influence is twofold: one is a scepticism and cynicism towards everything which is said or printed, while the other is a childish belief in anything that a person is told with authority." (Escape from freedom p 226)

Fakta som antiteori

Tron på fakta avfärdar tänkandet. Tänkandet ersätts med registrering av fakta. Tänkandet reduceras till att bedöma ifall fakta är sant eller falskt. Tänkandet banaliseras. Svåra resonemang och komplexa teorier avfärdas som osakliga.

"The scientist has to approach facts with sterilized hands as a surgeon approaches his patient. The result of this relativism, which often presents itself by the name of empiricism or positivism ..., is that thinking loses its essential

stimulus - the wishes and interests of the person who thinks; instead it becomes a machine to register "facts". (Escape from freedom p 214)

Per Herngren

2013 09 05, version 0.1.1

Referens

Erich Fromm, *Escape From Freedom*, New York: Henry Holt and Company, 1941, Owl Books Edition 1994.

Erich Fromm om fakta som vidskepelse

"I want to mention briefly some of the educational methods used to-day which in effect further discourage original thinking. One is the emphasis on knowledge of facts, or I should rather say on information. The pathetic superstition prevails that by knowing more and more facts one arrives at knowledge of reality. Hundreds of scattered and unrelated facts are dumped into the heads of students; their time and energy are taken up by learning more and more facts so that there is little left for thinking. To be sure, thinking without a knowledge of facts remains empty and fictitious; but "information" alone can be just as much of an obstacle to thinking as the lack of it." (Escape from freedom p 214)